

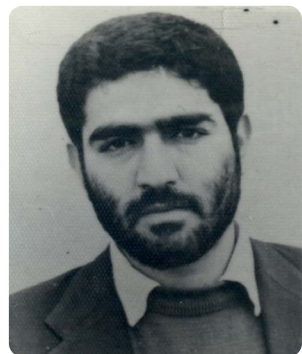

امام خمینی (ره):

گمان ندارم آنها (غرب) دیگر حالا شما را کوچک نگاه کنند. آن وقتی که شما را کوچک نگاه می کردند که می دیدند که آن شخصی که خودش را شخص اول مملکت می دانست برای آنها آن قدر خضوع می کرد. من این را یادم نمی رود که جانسون بود، و شاه (محمدرضا) رفته بود آنجا و عکسش هم آنجا در روزنامه ها منتشر شد - این [از] یاد من نمی رود، از ناراحتی که آن وقت پیدا کردم، آن مرد، جانسون، ایستاده بود آنجا عینکش را برداشته بود و به دستش گرفته بود و چپ به آن طرف نگاه می کرد؛ این شخص آن سر، همان آنجایی که جای نشیمن خودش بود؛ محمدرضا جلو او ایستاده بود، مثل اینکه یک آدم مثلاً بچه مکتبی پهلوی استاد ایستاده بود! اما وقتی که حالا دیدند که یک مملکت است که مشتش را گره کرد و همه را بیرون کرده، الآن نظر همه نسبت به شماها منقلب شده است. / **صحیفه امام، جلد ۸ ص ۳۴۳**

رهبر معظم انقلاب:

روزی که محمدرضا از ایران فرار کرد، در واقع رژیم پادشاهی از بین رفته بود. او دید ماندنش دیگر فایده‌ای ندارد [قرار کرد]... نظام پادشاهی در ایران پوک شده بود. به خاطر چه؟ به خاطر حضور مردم. مردم به چه خاطر به میدان آمدند؟ به خاطر دین. چون شعار، شعار اسلامی بود؛ چون پیشوایان، پیشوایان اسلامی و روحانیون مورد اعتماد مردم بودند. این انقلاب استثنایی، این گونه پدید آمد و به پیروزی رسید. به تعبیری دیگر، انقلاب ما به برکت حضور مردم شکل گرفت. / **۱۴ بهمن ماه ۱۳۷۳**

بزرگداشت شهدا برای آینده کشور، حیاتی است

این شماره تقدیم می شود به روح مطهر شهید سید احمد رحیمی

ایشان در سوم فروردین سال ۱۳۳۸ در شهرستان بیرجند متولد شد؛ او از برجستگی های اخلاقی، شجاعت بی نظیر، هوش سرشار و قدرت فرماندهی و توان مدیریتی فوق العاده ای بهره مند بود. با پیروزی انقلاب اسلامی و بازگشایی دانشگاه ها به ادامه تحصیل پرداخت و با شخصیت هایی چون آیت الله بهشتی، آیت الله مطهری و آیت الله مفتاح ارتباط نزدیک داشت. او یکی از چهره های فعال در تسخیر لانه جاسوسی آمریکا بود و بارها به نمایندگی در تجمع مردم حضور یافته و به روشنگری می پرداخت. در زمستان ۱۳۶۱ به شوق حضور مداوم در جبهه به همراه خانواده به خوزستان هجرت کرد و در عملیات والفجر ۱ مورخ ۱/۲۴/۱۳۶۲ حماسه ای پایدار از خود به یادگار گذاشت و در هنگام حمل مجروحین و شهدا بار دیگر مجروح گردید و در نهایت با اصابت گلوله تانک به شهادت رسید.

آوازه‌ساز

* هفته نامه خبری - تبیینی

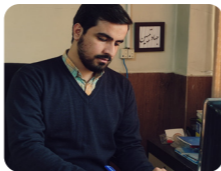
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در

دانشگاه‌ها *

سال اول، شماره ۷

۲۸ دیماه ۱۴۰۱

یادداشت

وقایع و اتفاقات اخیر، ضرورت مسئله جهاد تبیین را بیش از پیش آشکار نمود. جهاد تبیین دارای سه رویکرد

تهاجمی، درمانی و پیش گیرانه می باشد. رویکرد درمانی و پیشگیرانه باید قبل از رویکرد تهاجمی در دستور کار قرار بگیرد. بنا به فرمایشات مقام معظم رهبری تحریف زدایی مسئله ای است که در جهاد تبیین دارای فوریت است و باید ذهن برخی از جوانان را که درگیر بزرگ نمایی دوران پهلوی و ناکارآمدی انقلاب است را تحریف زدایی نمود و این همان رویکرد درمانی در مسئله جهاد تبیین است. مسئله بعدی که دارای اولویت است و حالت پیشگیرانه دارد مسئله انتقال مفاهیم است. در همین راستا مسئله کرسی های مناظره، نقد، نظریه پردازی و آزاد اندیشی در دانشگاه ها و موسسات عالی که مطالبه مقام معظم رهبری از سال های دور بوده است و اولین بار آن را در نامه ای به دانش آموزان حوزه علمیه ۱۳۸۱/۱۱/۱۶ و همچنین در دیدار با برخی از نخبگان علمی کشور ۱۳۸۸/۶/۸ به صورت جدی مطالبه کردند، می تواند راهگشا باشد بنحوی که شرایط فعلی، جهاد تبیین در بستر آزاد اندیشی در دانشگاه ها می تواند رونق بگیرد. کرسی آزاد اندیشی در واقع ایجاد یک فرصت قانونی و عادلانه برای عرضه آزادانه آراء، دیدگاه ها و سؤالات دانشجویان پیرامون موضوعات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه از دیدگاه ها و با رویکردهای مختلف دیگر (مانند: بهداشت و درمان، امور سلامت، آموزش پزشکی) است. آگاهی از نظرات دیگران و بهره گیری از آن می تواند انسان را در اتخاذ بهترین قول و تصمیم کمک کند؛ **فَيْشُرْ عِبَادَ جِ الذِّيْنَ يَشْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ**؛ بشارت بندگان مرا، همان کسانی که سخنان را می شنوند و از نیکوترین آنها پیروی می کنند؛ آنان کسانی هستند که خدا هدایتشان کرده، و آنها خردمندانند. بنابراین ایجاد فضایی مناسب برای طرح و بیان اندیشه های نو، تفکر خلاق و فرهنگ نوآور در دانشگاه ها از ضرورت های فوری است که انشالله هر چه زودتر امکان آن در دانشگاه ها فراهم آید. / **احسان شفیعی**

تبیین باید مبتنی بر علم و حکمت باشد

تأکید مکرر و چندین باره بر جهاد تبیین به همین علت است و قبل از اینکه دشمن محتوای دروغ و انحرافی تولید کند باید محتواهای حقیقی و صحیح در داخل تولید شود.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به اهمیت جهاد تبیین از دیدگاه مقام معظم رهبری تصریح کرد: ایشان تأکید کردند که «جهاد تبیین را جدی بگیرید، شبهه زدایی از ذهن مخاطبین را جدی بگیرید. شبهه از جمله ی چیزهایی است که عرض کردیم مثل موربانه است؛ دشمن به این موربانه ها دل بسته. شبهه ویروس است، مثل همین ویروس کرونا؛ وقتی که وارد شد، خارج شدنش مشکل است، جزو بیماری های مسری هم هست، سرایت هم میکند.»

دکتر طهرانچی تبیین را مقدمه هم آوایی و هم افزایش دانست و گفت: تبیین باید مبتنی بر علم و حکمت باشد، چرا که هدف از تبیین صرف بیان حقایق نیست، بلکه باید منجر به خردورزی، تفکر، شکرگذاری، هدایت و خشوع انسان شود. از اینرو تبیین باید بینش ساز، گرایش ساز، کنش ساز و تعالی بخش باشد.

وی با اشاره به آیه ۴۱ سوره مبارکه روم تصریح کرد: اگر فساد در جامعه رخ می دهد و دشمن توانسته در ما نفوذ کند، مصداق این بخش آیه است که **خَاوَدِعْتُم مِّنَ الْفَاسِدِ فِی الْبَلَدِ وَالْبُخْرَ بَمَا كَسَبَتْ أَيْدِی النَّاسِ**؛ بنابراین همه ما باید سهم خودمان در این اتفاقات را ببینیم و آن را برطرف کنیم. واقعیت این است که هدف از اغتشاش ۱۴۰۱ حمله به ارکان فرهنگی نظام اسلامی بود، اگر چه در صحنه عمل با جدیتی که وجود داشت، اغتشاشات خنثی شد، اما در عرصه فرهنگی جنگ ترکیبی همچنان ادامه دارد و در این حوزه نیز نیازمند عزم جدی در همه ارکانها هستیم.

دکتر محمد مهدی طهرانچی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در همایش مسئولان و معاونان دفاتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه آزاد اسلامی در شهر ساری در سخنانی با موضوع «جهاد تبیین عالمانه و حکیمانه در جنگ ترکیبی» گفت:

یکی از موضوعات مهم که در دین مبین اسلام نیز بر آن تأکید شده، حضور به هنگام در زمان و مکان خاص است. عمل عبادی حج را می توان مظهر حضور به هنگام مسلمانان دانست. از این رو ما باید نسبت به حضور فعال و به هنگام خود در پیچهای تاریخی هوشیار باشیم.

دکتر طهرانچی با بیان اینکه جنگ ترکیبی که مقام معظم رهبری به آن اشاره کردند، هنوز تمام نشده و ما در وسط این جنگ قرار داریم، اظهار کرد: تبیین، برطرف کننده وسوسه هاست و مقام معظم رهبری در دیدار اخیر با مردم قم فرمودند: « یکی این مسئله ی «جهاد تبیین» که حالا بارها و بارها بنده تکرار کرده ام، باز هم تکرار میکنم. دشمن در رأس نقشه هایش تبلیغات است؛ به قول خودشان پروپاگاندا است. علاج پروپاگاندا «تبیین» است، تبیین حقیقت از زبانهای مختلف، از حنجره های مختلف، با تعبیرات مختلف، با ابتکارات مختلف، وسوسه ای را که روی آن جوان یا نوجوان اثر میگذارد، چه می تواند برطرف کند؟ باتوم که نمی تواند برطرف کند؛ آن وسوسه را تبیین، می تواند برطرف کند.»

وی ادامه داد: رهبر معظم انقلاب اتفاقات چند هفته اخیر را «جنگی ترکیبی» و نه صرفاً اغتشاشات خیابانی دانستند و در این خصوص فرمودند: «این حقیقت یعنی ذهن فعال نوجوان و جوان امروزی و صاحب تحلیل و فکر بودن او را دشمن هم متوجه است و برای مقابله با آن از طریق تولید و تکرار حجم عظیم محتوای دروغ در شبکه های مجازی اقدام می کند...»

شهدای ۲۷دی به مسئولیت‌های اجتماعی خود عمل کردند

حجت‌الاسلام محمد انوری، با اشاره به نقش پررنگ دانشجویان در طول جنگ هشت ساله تحصیلی، اظهار کرد:

در دانشگاه تبریز نیز جمعی از دانشجویان با این‌که علاقه بسیاری برای حضور در جبهه داشتند، اما به دلایلی از آنان خواسته شده بود که در پشت جبهه فعالیت کرده و بتوانند در تامین تجهیزات نظامی و ایجاد فضایی برای پشتیبانی از جبهه، فعالیت داشته باشند، بر این اساس در دانشکده فنی مشغول آماده سازی ادوات و تجهیزات جنگی بودند.

وی با بیان این‌که در جریان بمباران ۲۷ دی، ۲۲ نفر از دانشجویان عزیز دانشگاه تبریز به شهادت رسیده و نمود عینی فرهنگ ایثار و شهادت در دانشگاه شدند، گفت: دانشجویان هم در جبهه‌های مختلف دوران دفاع مقدس و همچنین در عرصه پشتیبانی نقش بسیار مهمی ایفا کردند، اما تأثیرات شهادت این عزیزان در طول سال‌های بعد از شهادتشان در دانشگاه تبریز و در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، نمود عینی یافت.

اخبار دفاتر

اعتکاف فرصت ناب رشد برای فرهیختگانی است که به دنبال کمال و ترقی حقیقی هستند

حجت‌الاسلام طاهری مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه علوم پزشکی قم عنوان کرد:

به یاری خدا و در ظلّ توجهات امام عصر(عج) و با دعای خیر همه مومنین در دفع شرور و بلایا مراسم اعتکاف امسال در مساجد دانشگاه‌های استان قم و از جمله مسجد دانشگاه حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) مجتمع پردیس دانشگاه علوم پزشکی قم برگزار می‌گردد.

وی در ادامه مطرح کرد: ایام اعتکاف امسال مصادف شده با شروع ترم دوم و ایام الله دهه فجر یعنی ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ بهمن ماه ۱۴۰۱ که الحمد لله در جلسه ستاد اعتکاف دانشگاه که معاونت آموزشی دانشگاه و معاونت فرهنگی دانشجویی و معاونت توسعه حضور داشتند تمهیدات خوبی برای اساتید و دانشجویان معتكف در نظر گرفته شد یکی از این تمهیدات این بود که مرخصی و مجوز رفع غیبت تمام اساتید و دانشجویان شرکت کننده در مراسم اعتکاف از سوی معاونت آموزشی به تمام دانشکده ها و مراکز آموزشی و درمانی ابلاغ گردد و همه اساتید و دانشجویان اعم از علوم پایه و بالینی بدون هیچ دغدغه ای در این مراسم شرکت نمایند .

وی در پایان گفت: همچنین معاونت فرهنگی دانشجویی و دفتر نهاد رهبری در دانشگاه مکلف شدن تا با برنامه ریزی شایسته و دعوت از سخنرانان و شخصیت های مذهبی زمینه بهرمندی معتکفین بنحو شایسته ای فراهم کنند و با پشتیبانی معاونت توسعه و مدیریت دانشجویی تمام تدابیر برای رفاه و سلامت معتکفین ان شاء الله فراهم می شود.

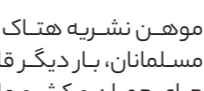
وی با اشاره به این‌که شهدای ۲۷ دی در دانشگاه تبریز وارثان جنگ بودند که تأثیر بسیاری بین دانشجویان و دانشگاهیان تبریز داشتند، خاطرنشان کرد: فعالیت در فضایی که معطر به یاد و نام شهدا است، طبعا اثر خود را به ویژه بر قشر دانشگاهیان خواهد گذاشت و امروز هم جوانان و دانشجویان دانشگاه تبریز بر روی همین صندلی‌هایی می‌نشینند که سال‌ها قبل شهدای عزیز می‌نشسته‌اند و این امر مایه فخر و بالندگی دانشگاهیان است.

مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌های استان آذربایجان شرقی با اشاره به درس بزرگی که شهدای ۲۷ دی برای دانشگاهیان بر جای گذاشتند، تأکید کرد: انسان در هر جایگاهی باید به وظیفه، تکلیف و مسئولیت خود عمل کرده و در این صورت نزد خداوند جایگاه و مقام ویژه‌ای خواهد داشت. وی با تأکید بر این‌که وطن دوستی، مردم‌دوستی و عرق به وطن و پرچم باعث شد تا دانشجویان در کنار رسالت تحصیلی که وظیفه اصلی هر دانشجویی است، به خوبی به مسئولیت عظیم اجتماعی خود نیز عمل کنند، افزود: بسیار مهم است که امروز بدانیم اگرچه مسئولیت اصلی دانشگاهیان، فعالیت در حوزه علم و دانش است، اما در قبال پیشرفت کشور نیز مسئولیت‌های سنگین و بزرگی بر دوش داشته و باید این رسالت‌های عظیم را در کنار تحصیل، به سرانجام برسانند. وی ادامه داد: البته امروز تحصیل و کمک به پیشرفت‌های علم و فناوری نیز جزو مسئولیت‌های اجتماعی محسوب می‌شود، چراکه هر دوره‌ای با مسئولیت‌های اجتماعی خاص خود همراه بوده و در آن دانشجویان در حوزه دفاع از وطن احساس مسئولیت کردند و امروز نیز کمک به وطن در گرو پیشرفت علمی و آبادانی کشور است و دانشجویان می‌توانند از این عزیزان الگو گرفته و در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی حضور پررنگی داشته و نقش آفرینی کنند. حجت‌الاسلام انوری در خاتمه تأکید کرد: توصیه می‌کنم دانشجویان عزیز زندگی نامه و وصیت‌نامه این شهدای عزیز را مطالعه کرده و در کنار فعالیت‌های دانشگاهی، نسبت به مسائل و موضوعات پیرامون خود حساس باشند و خود را در پیشرفت و آبادانی کشور عزیزمان سهیم بدانند.

اخبار دفاتر

توهین نشریه فرانسوی نشان از شکست پروژه اغتشاش و تحمیل جنگ ترکیبی بر ملت ایران است

حجت‌الاسلام علی خدیوی مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در محکومیت اقدام مذبوحانه نشریه فرانسوی در توهین به مقام شامخ مرجعیت و ولایت فقیه با صدور بیانیه ای این اقدام توریستی را محکوم کرد.

موهن نشریه هتاک فرانسوی شارلی ابدو در توهین به مقدسات مسلمانان، بار دیگر قلب دوستداران اسلام و انقلاب اسلامی در جای

جای جهان و کشورمان را خشمگین و غضبناک ساخته است.

این نشریه بدسابقه، پیش از این نیز با انتشار کاریکاتورهای توهین آمیز دل های مسلمین جهان را جریحه دار کرده است. این اقدام موهن که نشان از نگرانی دشمن از استواری و پایداری و اقتدار انقلاب اسلامی و عجز استکبار در برابر رشد علاقمندان به جبهه مقاومت و مبارزه با زیاده خواهی غرب در جهان به ویژه در غرب آسیا است، این بار نیز در قالب قلم مسمومی خودنمایی کرده است.

انتشار کاریکاتورهای توهین‌آمیز در ادامه ی اسلام هراسی و پروژه ی تخریب ارکان جمهوری اسلامی ایران و توهین به مقام شامخ مرجعیت و ولایت فقیه، نشان از شکست پروژه اغتشاش و تحمیل جنگ ترکیبی و فشار بر ملت ایران در سه ماه گذشته است.

هر چند دشمنان احمق ما به خوبی می دانند همچنان که توهین به انبیا توسط این نشریات مانع گرایش به اسلام و رشد ارزشهای اخلاقی در جهان نشد، این بار نیز این حرکت غیر اخلاقی نیز نمی تواند میان ملت ایران و رهبران دلسوز و مبارز آنها فاصله ایجاد نماید.

این الرجیون

جهاد تبیین

آغاز ثبت نام اعتکاف دانشگاهیان سراسر کشور

مقام معظم رهبری با اشاره به اهمیت حضور جوانان در مراسم اعتکاف ایام البیض و بهره مندی از آن می‌فرمایند: امروز در دانشگاه‌های کشور، هزاران نفر از جوانان دانشجو، دختران و پسران در مساجد دانشگاه‌ها اعتکاف می‌کنند، سه روز عبادت می‌کنند، خلوت می‌کنند، با خدای خود ارتباط برقرار می‌کنند؛ مساجد بزرگ و مجامع بزرگ که جای خود دارد. اینها معنویت است. کشور ما اهل معنویت است. ۱۳۹۰/۰۳/۱۴ با توجه به آغاز ماه مبارک رجب و ایام البیض و با تأکید رهبر معظم انقلاب به جوانان و دانشگاهیان مبنی بر استفاده از این فرصت معنوی ثبت نام اعتکاف دانشگاهیان آغاز شد. گفتنی است از جامعه دانشگاهی اساتید و دانشجویان و کارکنان دعوت به عمل می‌آید تا با بهره گیری از این فرصت معنوی در این برنامه حضور یابند. علاقمندان جهت حضور در اعتکاف دانشگاهیان می‌توانند به دفاتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه خود مراجعه و نسبت به ثبت نام اقدام نمایند.

رهبر معظم انقلاب با جهاد تبیین به بیانیه گام دوم قوام بخشیدند

فردی که تریبونی دارد، پا در عرصه بگذارد و اساتید به دلیل تاثیرگذاری بر دانشجویان، در

حجت‌الاسلام حمید مقامی مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در

دانشگاه‌های فارس با تأکید براینکه

امروزه جنگ شناختی در میان است ولی در گذشته جنگ از طریق اسلحه و هواپیمای دشمن به کشور حمله می‌شد گفت:

جنگ امروز به مراتب سخت تر از گذشته است زیرا در شرایط کنونی تشخیص دشمن سخت شده و به همین منظور باید با جهاد اکبر به جنگ نفس برویم.

حجت‌الاسلام حمید مقامی در ادامه اظهارداشت: شهدا با فرمان بنیانگذار انقلاب اسلامی از طریق جهاد اصغر به جبهه عازم شدند وبا جهاد اکبر به فیض شهادت نائل آمدند.

این استاد دانشگاه اهمیت فرمان رهبر انقلاب در خصوص جهاد تبیین را مهم توصیف کرد وگفت: در شرایط کنونی مرزهای فرهنگی کشور نا امن شده و می‌طلبد به فرمان مقام معظم رهبری لیبک گفته شود و جهاد تبیین را در موارد‌های مختلف تخصصی تبیین کنیم.

حجت‌الاسلام حمید مقامی مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌های فارس خطاب به مسئولان دانشگاه و اساتید گفت رسالت آنان بر این است دستاوردهای علمی را به درستی تبیین و معرفی کنند. حکم جهاد تبیین یعنی هر

در دانشگاه‌های فارس همچنین بر تأثیر رشد و توسعه شبکه‌های اجتماعی در جهاد تبیین

اشاره و یکی از ابزارهای کارآمد در جهاد تبیین را فضای مجازی دانست و اظهار کرد: در جامعه امروزی، اثر تخریبی یک پیام و یا یک کلیپ چند دقیقه‌ای به مراتب بیشتر از چندین بمب و موشک است.

وی تأکید کرد: باید کمبودها و خلاءهای پر شود و بر این اساس باید دید دشمن کجا و چه مسائلی را نشانه گرفته تا برای همان موضوعات نیز برنامه ریزی انجام شود. باید طرح‌هایی در دانشگاه ها برگزار شود که ارتباط نزدیک و تنگاتنگ با بحث حکمرانی خوب داشته و در خصوص تمدن سازی اسلامی آثار مثبتی داشته باشد.

به گفته این استاد دانشگاه، موضوع شبهه زدایی و بحث پاسخ به شبهات به ویژه در رشته‌های غیر مرتبط با علوم دینی، آثار بسیار مناسبی می‌تواند داشته باشد و این نیاز احساس می‌شود.

حجت‌الاسلام مقامی اضافه کرد: نشانه انقلابی بودن مطالعه و آگاهی است، اما مباحث روزمره سبب شده که میزان آگاهی و مطالعه افراد در جامعه حتی قشر دانشجویان و اساتید نیز با کاهش مواجه شود و لازم است بیشتر از گذشته بر روی موضوعات احکام، عقاید و اخلاقی کار کرد.

این زمینه می‌توانند وارد عمل شوند.

مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌های فارس معتقد است که رهبر انقلاب در بهترین زمان ممکن، موضوع جهاد تبیین را مطرح کردند و در واقع به نوعی به بیانیه گام دوم قوام بخشیدند. رهبر معظم انقلاب در تبیین دو مورد «مبانی و مفاهیم اسلامی» و «دستاوردهای انقلاب» دستور به جهاد داده اند و به فرموده ایشان «اگر ما بیان‌کننده این حقایق نباشیم، دشمن آنها را روایت خواهد کرد.»

مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری

معرفی کتاب

کتاب «حکمت تاریخ» نگرشی بر فلسفه تاریخ در پرتو معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام بر گرفته از مجموعه سخنرانی‌های حجت‌الاسلام سیدمهدی میرباقری در این باره است که توسط نشر تمدن نوین اسلامی در چهار بخش منتشر گردیده است.

«حکمت تاریخ» نگرشی چکمی به موضوعات مطرح در فلسفه تاریخ است که در آن مبدا، مسیر و منتهای تاریخ و اصول حاکم بر تکامل تاریخ اجتماعی بشر با شیوه ای استنادی از معارف ثقلین استظهار می‌گردد. به بیان دیگر، حکمت مضاف به تاریخ، که از آن به حکمت تاریخ تعبیر می‌شود، نظریه تکامل تاریخ را بر پایه نظام معارف وحیانی تبیین و تشریح می‌کند.

«حکمت تاریخ» صرفا مولود یک ضرورت نظری نیست، بلکه این دانش از حلقه های پیوند بین اعتقادات دینی و برنامه ریزی اجتماعی محسوب می‌شود؛ چرا که بدون یک تحلیل روشن و روشمند از تاریخ اجتماعی بشر و شناخت عوامل دخیل در پیشرفت یا عقبگرد تاریخ اجتماعی، امکان برنامه ریزی جامع و معطوف به آینده وجود نخواهد داشت.